

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE NINOOFSESTEENWEG 589 TE RONSE (OOST-VLAANDEREN).

VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 498

Rapport opgemaakt door: Griet Beldé en Maarten Praet

Kontischesteenweg 38,
2630 Aartselaar

augustus 2017

Dossiernr. 22106.R.01

Projectcode AOE: 2017H9

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Ninoofsesteenweg 589 te Ronse (Oost-Vlaanderen).

Auteur

Griet Beldé en Maarten Praet

Projectnummer

- 22106 (intern)
- 2017H9 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en Datum

Aartselaar, augustus 2017

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 498

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Template

Versies		
Versie	Datum	Status
v0	02/08/2017	Interne draft
v1	04/08/2017	Externe draft / definitieve versie
v2	11/08/2017	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Anouk Van der Kelen
Business Unit Manager	Tim Moerenhout
Kwaliteitscontrole	Jan Coenaerts/ Anouk Van der Kelen
Director	Didier Reyns / Patrick Hambach

INHOUD

DEEL 1	Verslag van Resultaten	6
1	Inleiding (beschrijvend gedeelte)	6
1.1	Thesaurus	6
1.2	Administratieve gegevens	6
1.3	Wettelijk kader	6
1.4	Doel van het onderzoek	7
1.5	Onderzoeksopdracht	7
1.6	Afbakening onderzoeksgebied	8
2	Aard van de bedreiging	10
2.1	Huidige situatie	10
2.2	Toekomstige situatie	10
3	Assessmentrapport: Landschappelijke analyse	11
3.1	Topografische situering	11
3.2	Bodemkundige situering	13
4	Assessmentrapport: archeologische voorkennis	16
4.1	Centrale archeologische inventaris (CAI)	16
4.2	Cartografische bronnen	17
5	Recente landschapsveranderingen	18
6	Besluit en samenvatting	22
7	Kwaliteitscontrole en ondertekening	23
8	Bibliografie	24

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Luchtfoto (middenschalige winteropnamen, kleur, 2015) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2017)	8
Figuur 2: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2017)	9
Figuur 3: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied. (CadGIS 2017).....	9
Figuur 4: Huidige situatie aangeduid op een ortholuchtfoto, kleur 2016 (Geopunt 2017).....	10
Figuur 5: Toekomstige situatie aangeduid op een ortholuchtfoto, kleur 2013-2015 (Geopunt 2017)	11
Figuur 6: Details topografische kaart met aanduiding van het tracé (Rood) (Bron: Geopunt 2017)	12
Figuur 7: Digitaal Terreinmodel (1m) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017) ..	12
Figuur 8: Gedigitaliseerde bodemkaart (1:20.000) met aanduiding van het tracé (rood) (bron: Geopunt 2017)	14
Figuur 9: Sonderingsplan van Sondex (2017) aangeduid op het GRB (Geopunt 2017)	15
Figuur 10: Alle CAI-meldingen binnen een straal van 1 km aangeduid op het GRB (Geopunt 2017)	16
Figuur 11: Ferrariskaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)	17
Figuur 12: Orthofoto (1971-panchromatisch) met aanduiding van het studiegebied (rood) (Geopunt 2017).....	18
Figuur 13: Orthofotomozaïek (grootschalige winteropnamen, kleur 1979-1990) met aanduiding studiegebied (rood) (bron: Geopunt 2017)	19
Figuur 14: Orthofotomozaïek (grootschalige winteropnamen, kleur 2005-2007) met aanduiding studiegebied (rood) (bron: Geopunt 2017)	20
Figuur 15: Orthofotomozaïek (grootschalige winteropnamen, kleur 2013-2015) met aanduiding studiegebied (rood) (bron: Geopunt 2017)	21

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

1 INLEIDING (BESCHRIJVEND GEDEELTE)

1.1 THESAURUS

Bureauonderzoek, Ronse, nota-light

1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2017D175
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO NV
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres onderzoeksgebied	
- straat + nr.:	Ninoofsesteenweg 589
- postcode:	9600
- fusiegemeente:	Ronse
- land:	België
Lambert72 coördinaten (EPSG:31370)	
Kadaster	
- Gemeente:	Ronse (Oost-Vlaanderen)
- Afdeling:	2
- Sectie:	C
- Percelen:	C1139p, C1139M, C1148K, C1148L2
Onderzoekstermijn	augustus 2017
Thesaurus	Bureauonderzoek, Ronse, nota-light

1.3 WETTELIJK KADER

Deze archeologienota kwam tot stand naar aanleiding van de geplande bouw van een nieuwe industriële hal met kantoren met aansluitend een parking met toegangswegen gelegen op het grondgebied van de stad Ronse. Het onderzoeksgebied ligt buiten de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Ronse. Het onderzoeksgebied bevindt zich buiten de vastgestelde zones waar geen archeologische resten meer te verwachten zijn. De geplande ontwikkeling van het gebied brengt een ingreep in de bodem met zich mee. Omdat de totale oppervlakte van de percelen waarop deze ingreep betrekking heeft (ca. 2.25 ha) de 5.000m² overschrijdt en de ingreep in de bodem

groter zal zijn dan 1.000m² (ca. 11.000m²) moet er, in het kader van het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). De geplande werken zullen plaatsvinden in een recent opgehoogd terrein waardoor het bodemarchief reeds sterk verstoord is. Bijgevolg is er geen potentieel tot kennisvermeerdering meer mogelijk. Om deze reden betreft het hier een archeologienota met een beperkte samenstelling.

1.4 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van de archeologienota is nagaan welke archeologische erfgoedwaarden er ter hoogte van het onderzoeksgebied te verwachten zijn en in welke mate deze bedreigd worden door een nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek heeft drie objectieven: Er wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van de site. Daarnaast wordt nagegaan welke bewaring we kunnen verwachten van deze archeologische resten. En tot slot wordt nagegaan wat de impact van de geplande ingreep in de bodem zal zijn op deze resten.

De beoogde werken vormen een ingreep in de bodem. Op het perceel in kwestie is in 2007 de grond afgegraven en nadien terug opgehoogd om de oorspronkelijk aanwezige kleilaag weg te nemen. Daarenboven bevindt het onderzoeksgebied zich volledig in een industriegebied (Klein-Frankrijk). Op basis hiervan kan gesteld worden dat het onderzoeksgebied geen potentieel tot kennisvermeerdering heeft. Hiervoor baseren we ons op de volgende argumenten.

1. De kleigrond met een gemiddelde laagdikte van 25cm (= niveau van de teelaarde) werd in 2007 afgegraven. Uit diepsonderingen die werden uitgevoerd in juni 2017 weten we dat de bovenlaag onder de vloerpas tot 2.5m diepte geroerde en/of aangevulde grond is (cf. 3.2.)
2. Uit de inventaris van archeologische zones is gebleken dat er in de betreffende zone geen archeologische relictten aanwezig zijn of andere structuren met erfgoedwaarde (cf. Toelichtingsnota Stad Ronse 23.)
3. Het onderzoeksgebied bevindt ten zuidoosten van de historische stadskern van Ronse en was tot in de tweede helft van de 19de eeuw weide –en akkerland. Bijgevolg was het onderzoeksgebied in het verleden eerder onaantrekkelijk voor bewoning.
4. De grond op het betreffende perceel werd tussen 1971 en 2005 omgebouwd tot industriezone.

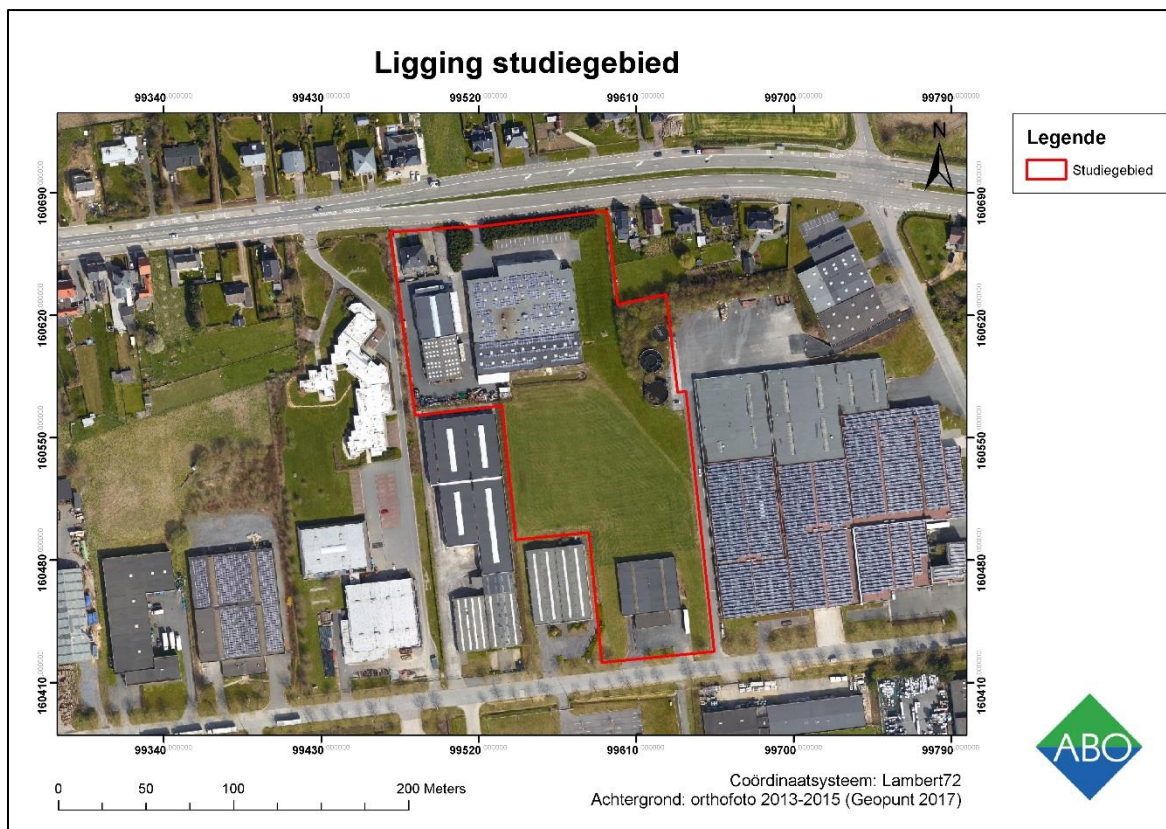
Omwille van deze argumenten wordt een archeologienota met beperkte samenstelling opgesteld. De situering van het onderzoeksgebied en de argumenten voor een archeologienota met beperkte samenstelling worden in de volgende hoofdstukken in meer detail besproken.

1.5 ONDERZOEKSOPDRACHT

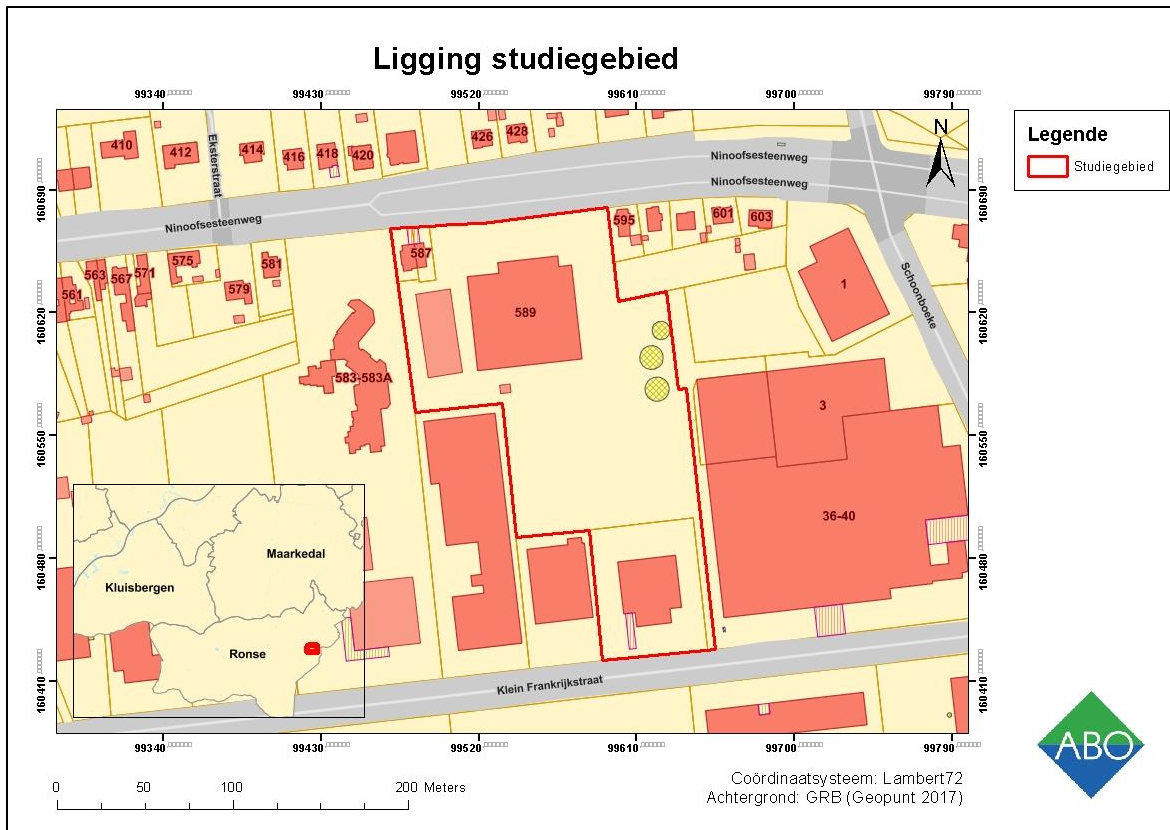
Naar aanleiding van de geplande bouw van bijkomende kantoren en een parking met toegangswegen in Ronse in de industriezone Klein Frankrijk (Oost-Vlaanderen) heeft ABO nv een bureaustudie uitgevoerd in het kader van de opmaak van een archeologienota. Bij de ontwikkeling van het terrein zijn immers ingrepen in de bodem voorzien die het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief kunnen verstoren. De geplande werken worden in meer detail besproken in hoofdstuk 2.

1.6 AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

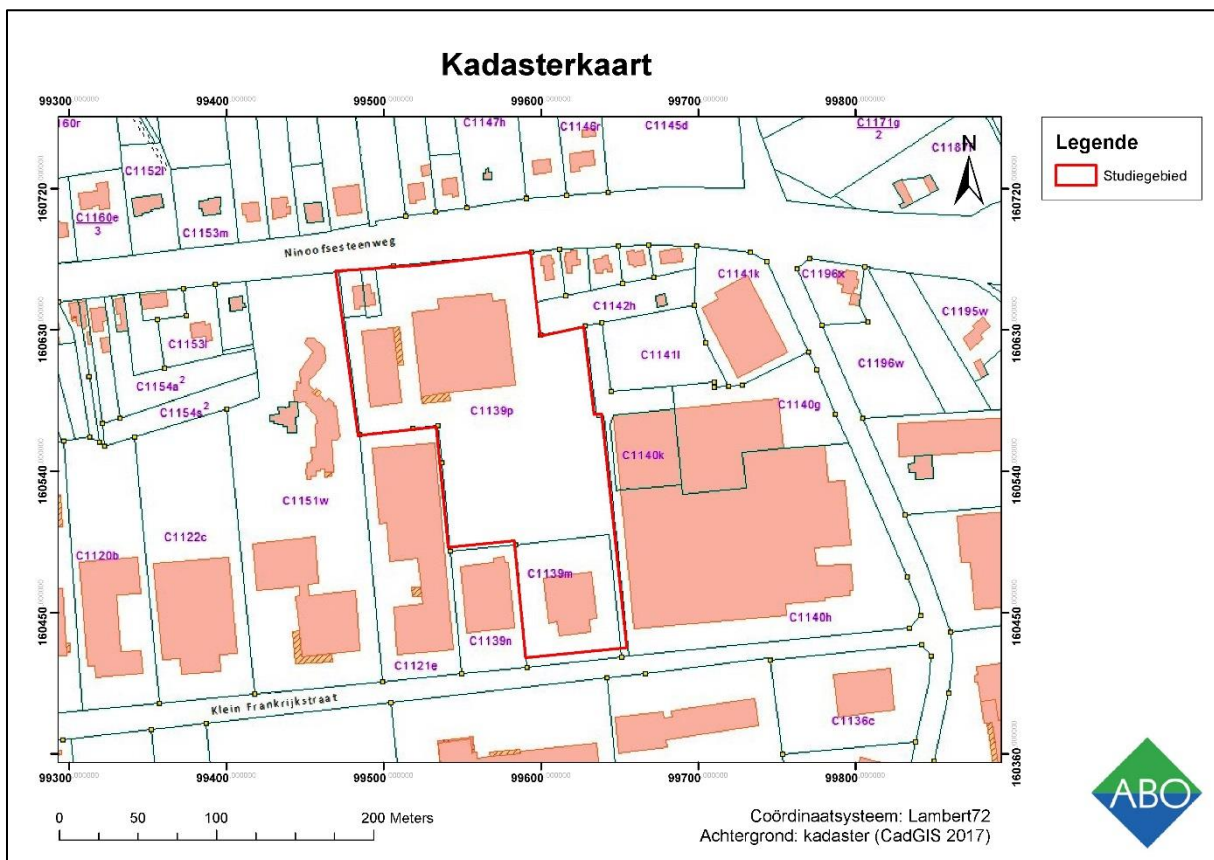
Het onderzoeksgebied bevindt zich in Ronse, gelegen tussen Oudenaarde, in het noordwesten en Geraardsbergen in het oosten. Het terrein bevindt zich ten oosten van de stad Ronse aan de grens met het Waals gewest. Het perceel is gelegen in het industriegebied met het historisch toponiem Klein-Frankrijk. De afbakening beperkt zich tot de percelen C1139p en C1139m.

Figuur 1: Luchtfoto (middenschalige winteropnamen, kleur, 2015) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2017)

Figuur 2: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2017)

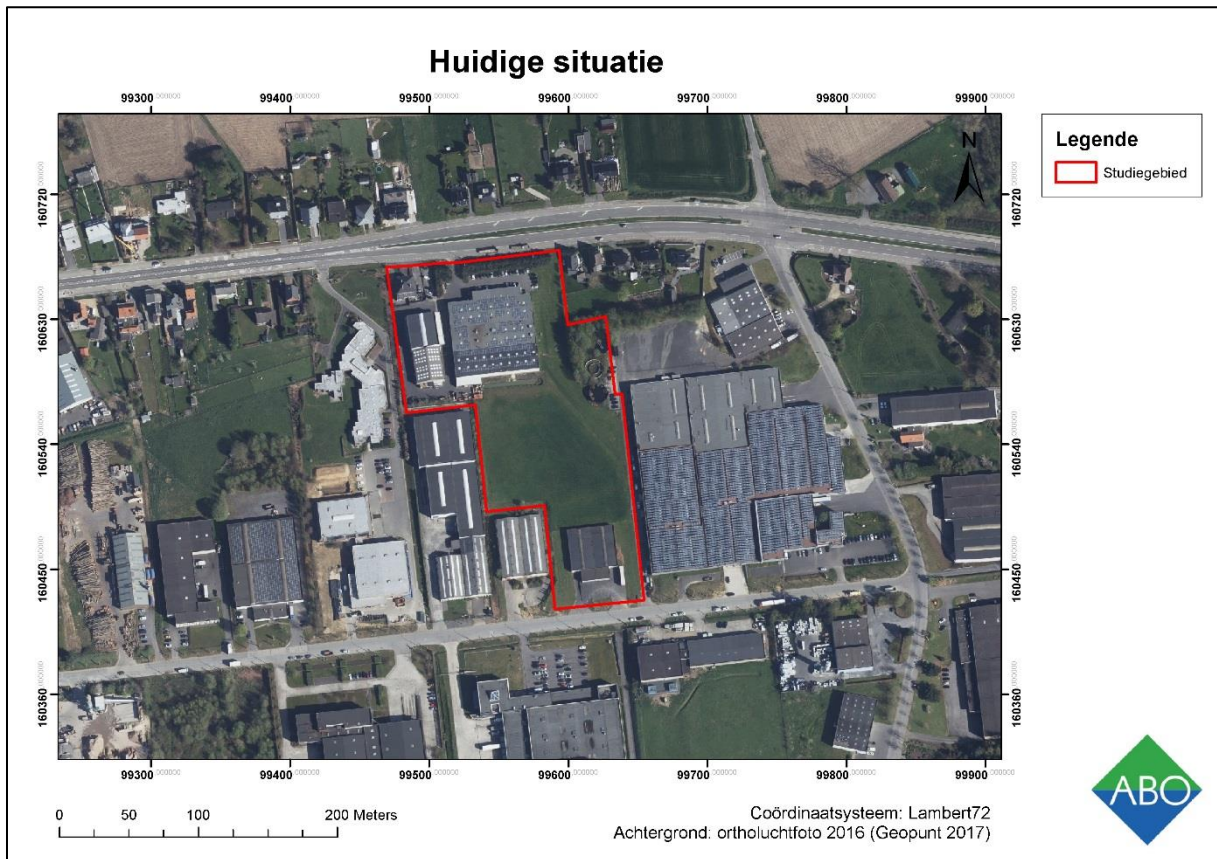

Figuur 3: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied. (CadGIS 2017)

2 AARD VAN DE BEDREIGING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Momenteel zijn reeds kantoren en werkplaatsen gelegen in het noorden en zuiden van het studiegebied. Beiden zijn voorzien van parkeerruimte en verhardingen.

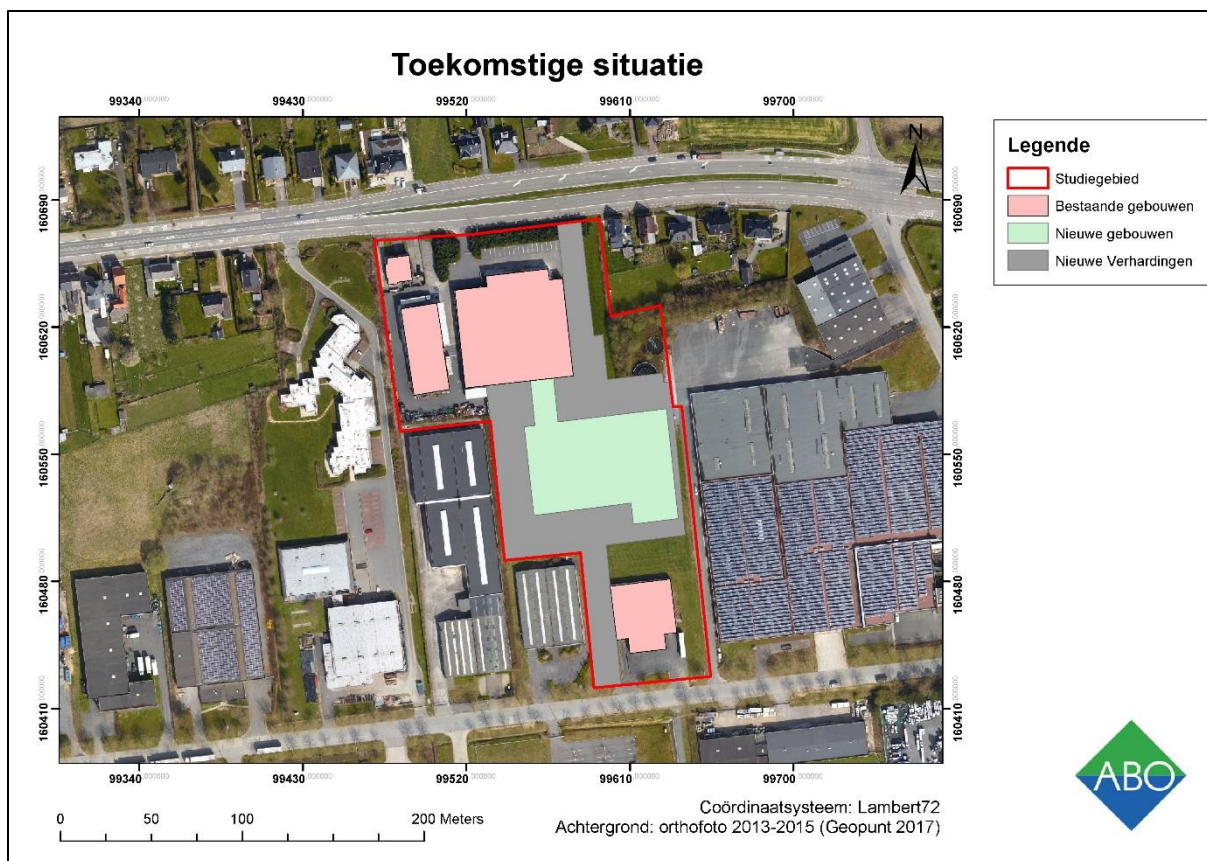

Figuur 4: Huidige situatie aangeduid op een ortholuchtfoto, kleur 2016 (Geopunt 2017)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Op perceel C1139P wil het bedrijf Hannecard nv/sa de bestaande gebouwen uitbreiden met een nieuwbouwproject op het braakliggend terrein ten zuiden van het huidige bedrijf. De nieuwbouw zal een oppervlakte hebben van ca. 4.000m² met aansluitend ca. 7.000m² parking en toegangswegen.

Omdat er zich onder de bovenlaag (tot -2.5m-mv) een minder vaste laag bevindt - zoals is gebleken uit de sonderingen uitgevoerd in juni 2017 (Sondex, cf. 3.2) - zal er geopteerd worden voor een paalfundering tot in de meer vaste/stabiele lagen. Hoewel dit het bodemarchief sterk zou verstoren, werd dit bodemarchief reeds volledig vernietigd door het afgraven en ophogen van het terrein in 2007 (Sondex, cf. 3.2). De impact van de geplande werken op mogelijke archeologische lagen is dus quasi nihil.

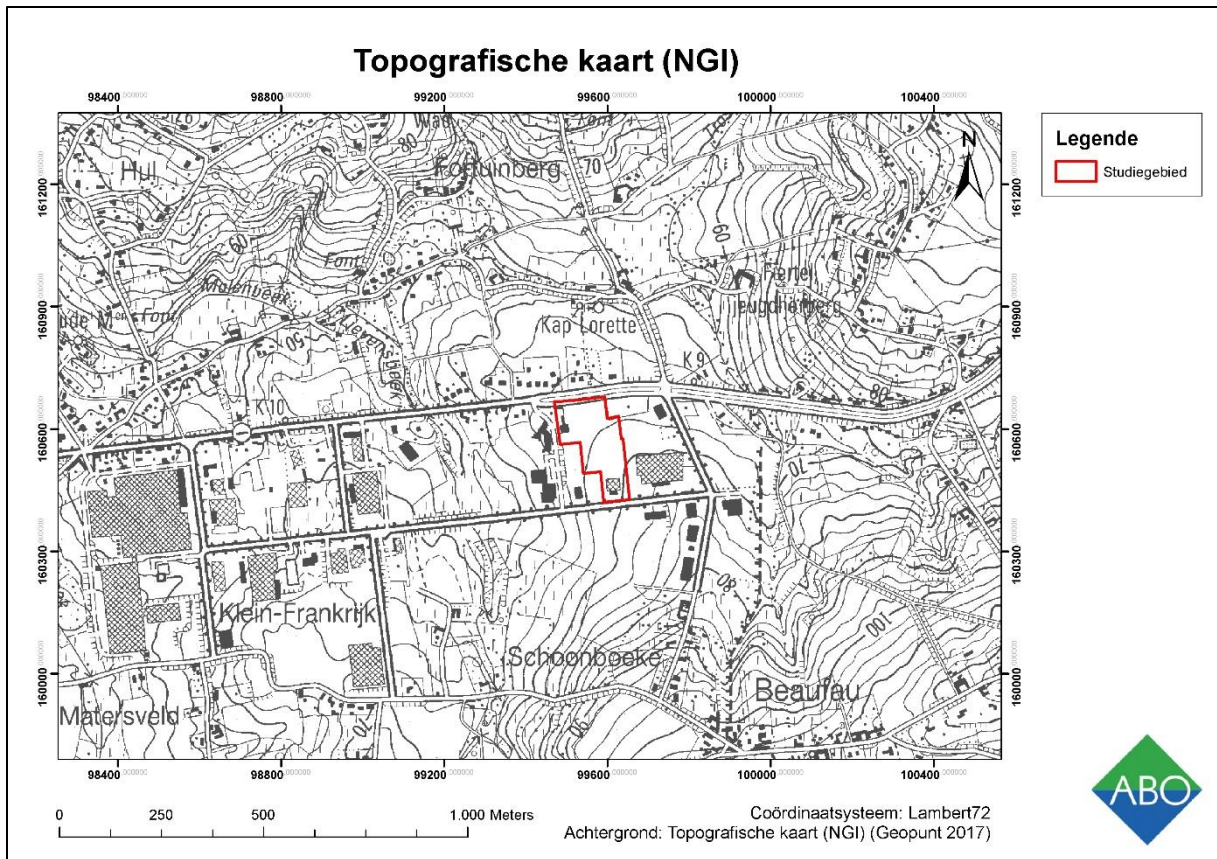
Figuur 5: Toekomstige situatie aangeduid op een ortholuchtfoto, kleur 2013-2015 (Geopunt 2017)

3 ASSESSMENTRAPPORT: LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

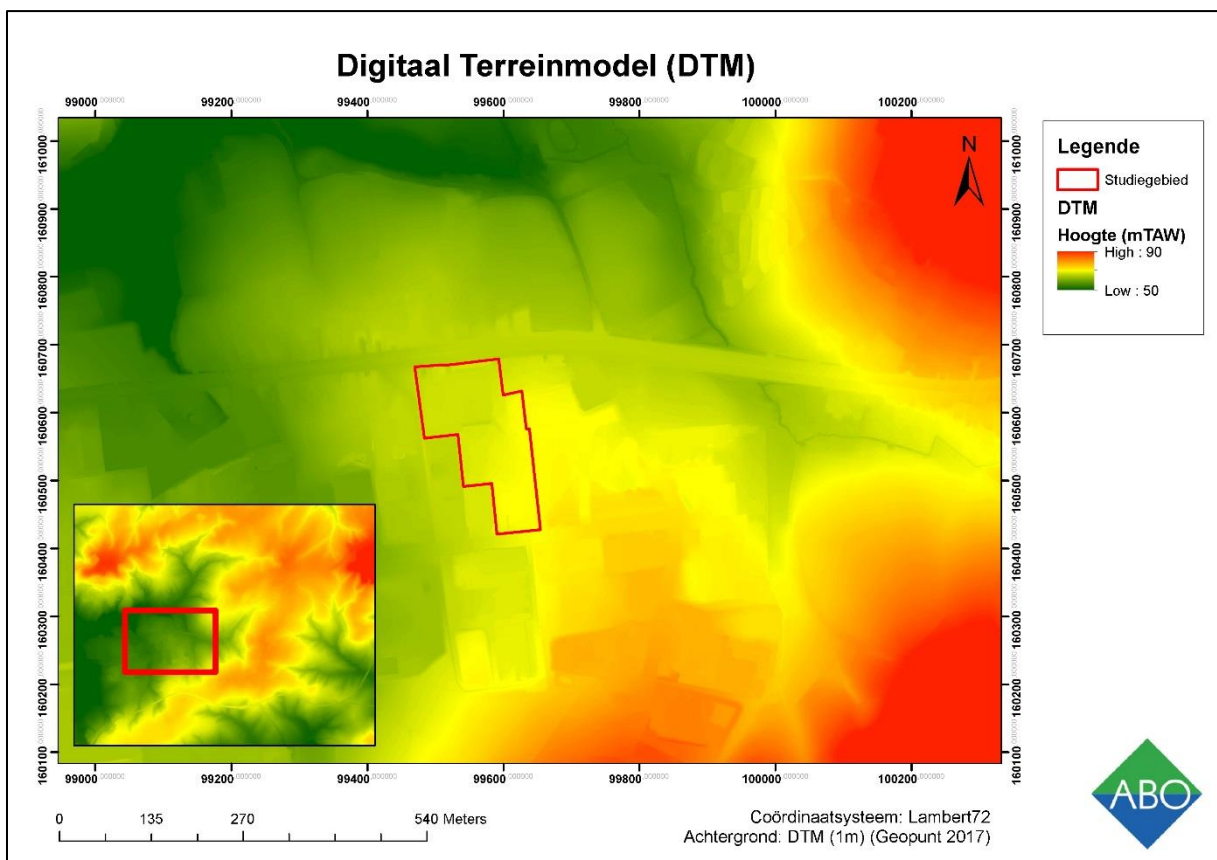
3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

Ronse behoort tot het bekken van de Bovenschelde en vormt een apart deelbekken, ‘Molenbeek Ronse’. Ten oosten van het studiegebied vloeit de Lievensbeek die verder noordwestwaarts uitmondt in de Vloedbeek. Het studiegebied ligt in een lager gelegen zone binnen het heuvelrijke landschap van de Vlaamse Ardennen.

Het terrein ligt in het oosten van de industriezone waar zo’n zestigtal bedrijven gevestigd zijn. De activiteiten van de bedrijven bestaan hoofdzakelijk uit productie, verwerking en bewerking van goederen en grondstoffen, opslag van goederen en voorraadbeheer.

Figuur 6: Details topografische kaart met aanduiding van het tracé (Rood) (Bron: Geopunt 2017)

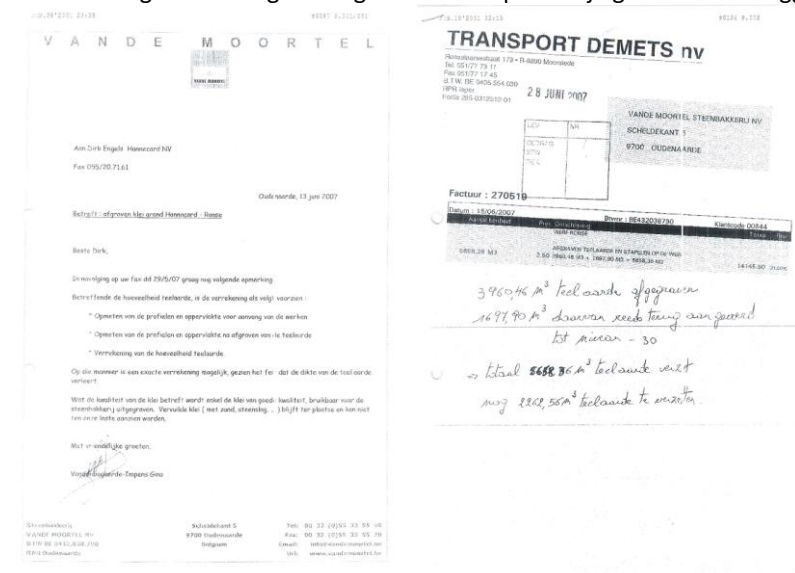
Figuur 7: Digitaal Terreinmodel (1m) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

Ronse behoort tot de zandleemstreek die zich over het zuiden van Vlaanderen volgens een west-oost-as verspreidt. De geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden in een vochtige zandleembodem (**Ldc en Lca**). Hierbij is de textuur B-horizont verbrokkeld en gevlekt met roestverschijnselen en bevat deze laag mogelijk ook klei. Dit bodemtype is zowel geschikt voor landbouw als voor weiland.

In 2007 werd de bodem op dit terrein echter afgegraven en opgehoogd, waardoor het bodemarchief volledig verstoord is. In 2017 werden negen sonderingen uitgevoerd door Sondex¹ die aantoonde dat "de bovenste -2.5m-mv uit geroerde en/of aangevulde grond bestaat (Sondex 2017)." De B-horizont, waarin de archeologische laag zich bevindt, is dus volledig verdwenen. Bijgevolg kunnen er geen archeologische sporen en/of structuren worden aangetroffen in deze bovenlaag. Indien er archeologische vondsten zouden aangetroffen worden, zouden deze niet *in situ* bewaard zijn en is het potentieel tot kennisvermeerdering nihil.

¹ Het volledige sonderingsverslag kan in een aparte bijlage worden teruggevonden.

SONDEX
27 juni 2017

Hannecaard NV te Ronse
Sondeer rapport 31888

Opdrachtgever : Hannecaard NV
Ninooflaatsenweg 589
9000 Ronse

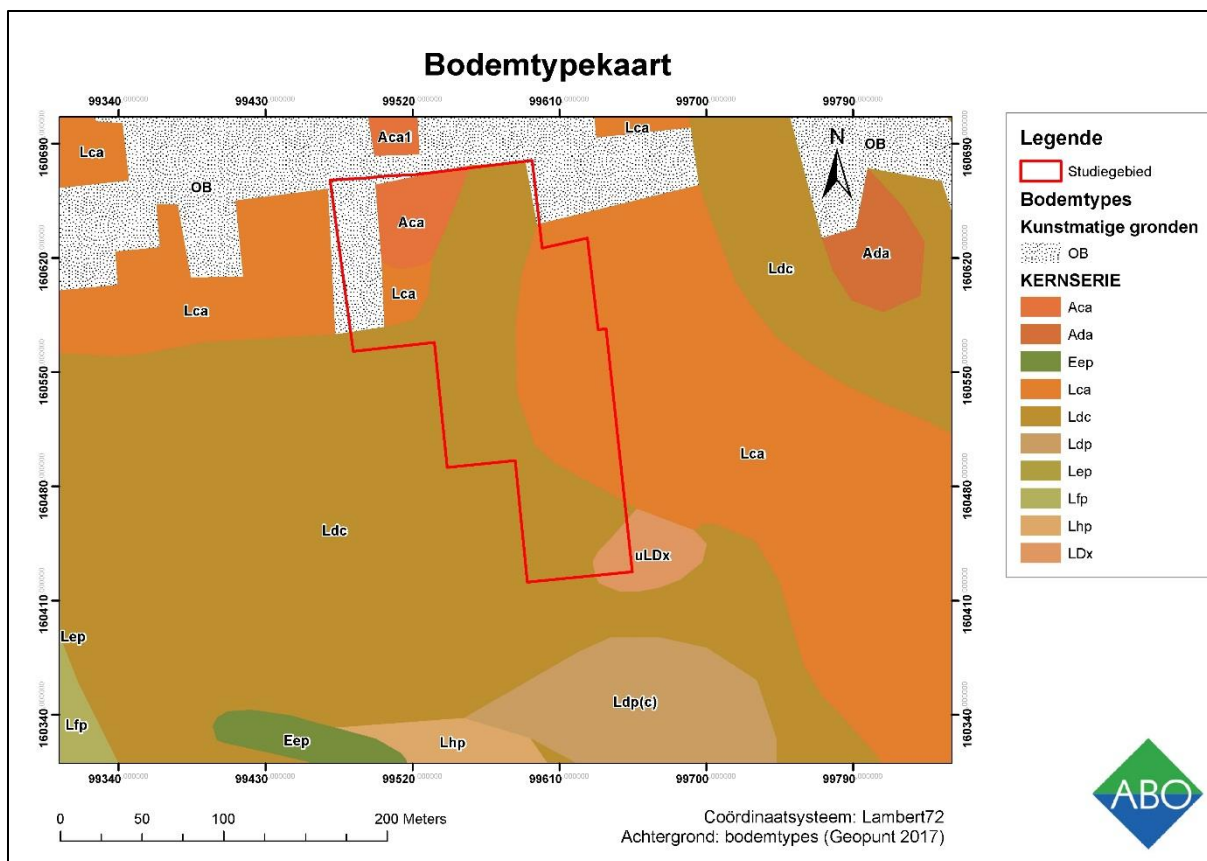
Werk : Hannecaard NV
Klein Frankrijkstraat 34
Ronse

Datum van de proeven : 26 juni 2017

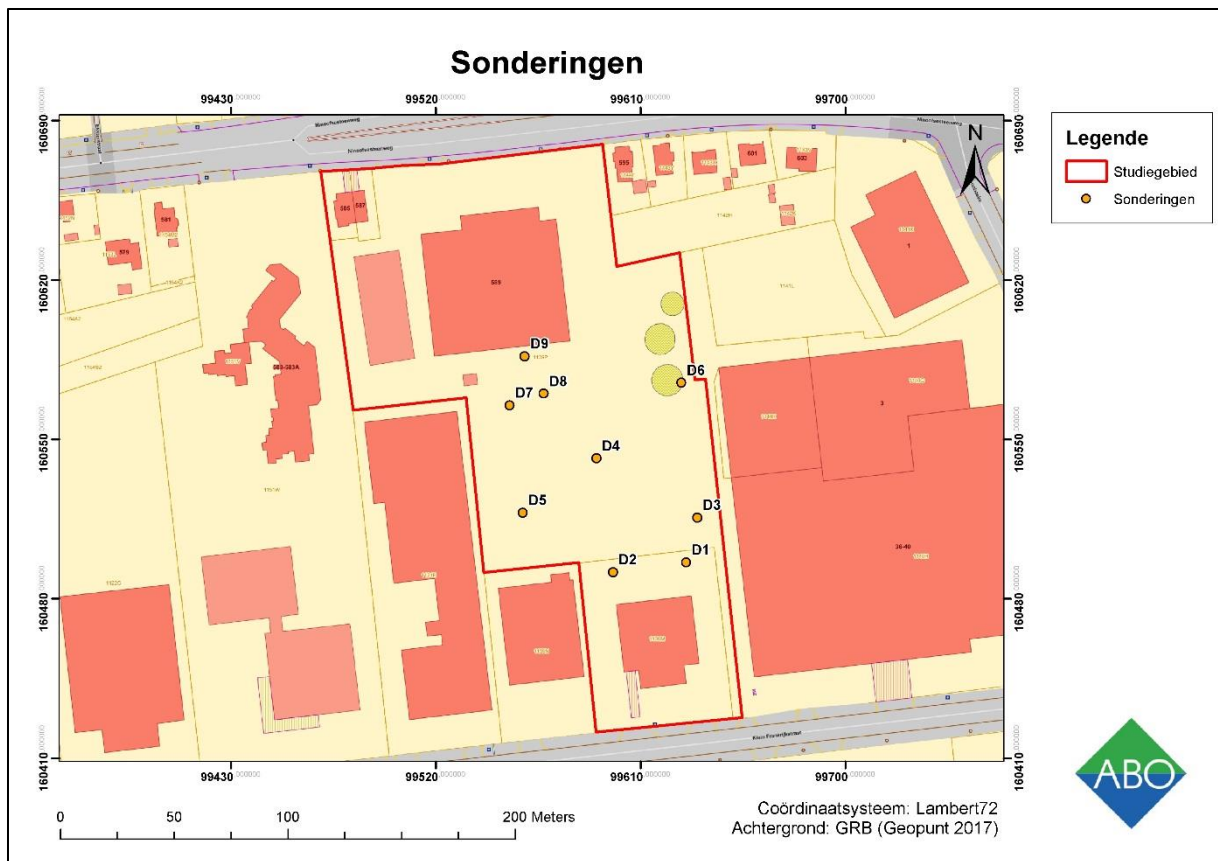
Uitgevoerde proeven : 9 x diepsonderingen (CPTM-200 kN)

INHOUD RAPPORT : 1. Beschrijving van proeven
2. Inhoud en toelichting
3. Meetresultaten
4. Bodemprofiel
5. Functietoelichting

Bijlage 1: Tabellen met draagvermogen en grondkarakteristieken
Bijlage 2: Tabellen
Sondeerprofielen
Sondeerprofielen

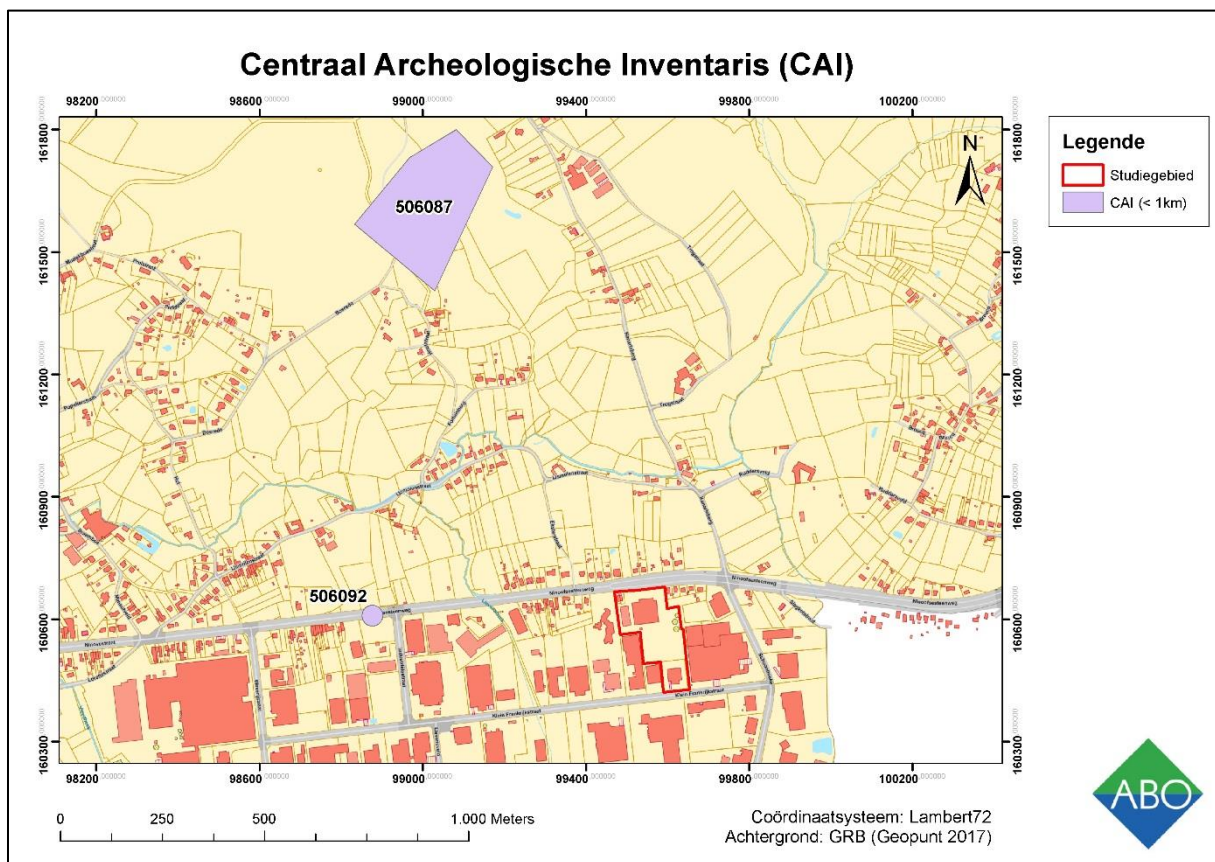
Figuur 8: Gedigitaliseerde bodemkaart (1:20.000) met aanduiding van het tracé (rood) (bron: Geopunt 2017)

Figuur 9: Sonderingsplan van Sondex (2017) aangeduid op het GRB (Geopunt 2017)

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.1 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Figuur 10: Alle CAI-meldingen binnen een straal van 1 km aangeduid op het GRB (Geopunt 2017)

- *CAI 506087*

De Muziekberg te Ronse is een meerperiodensite. De oudste vondsten dateren uit het paleolithicum en bestaan onder andere uit gepatineerde silexartefacten, een Lacan steker en enkele afslagen. Uit het laat-neolithicum werd een monoliet aangetroffen dat deel uitmaakte van een megalithisch graf, alsook enkel kleine pijlpunten. Het funeraire karakter was ook in de bronstijd nog aanwezig, aangezien er een grafheuvel werd aangetroffen. Daarnaast werden ook pijlpunten met schachtdoorn en weerhaken en lithisch materiaal uit de Hilversumcultuur teruggevonden. De meest recente sporen dateren uit de romeinse periode. Zo werden zowel een grafheuvel als twee vlakgraven aangetroffen. Dit laatste bestond uit twee omgekeerd op elkaar geplaatste urnen met beenderresten. Verder werden ook bronzen munten uit de regeerperiode van keizer Constantijn en metalen medische instrumenten teruggevonden.

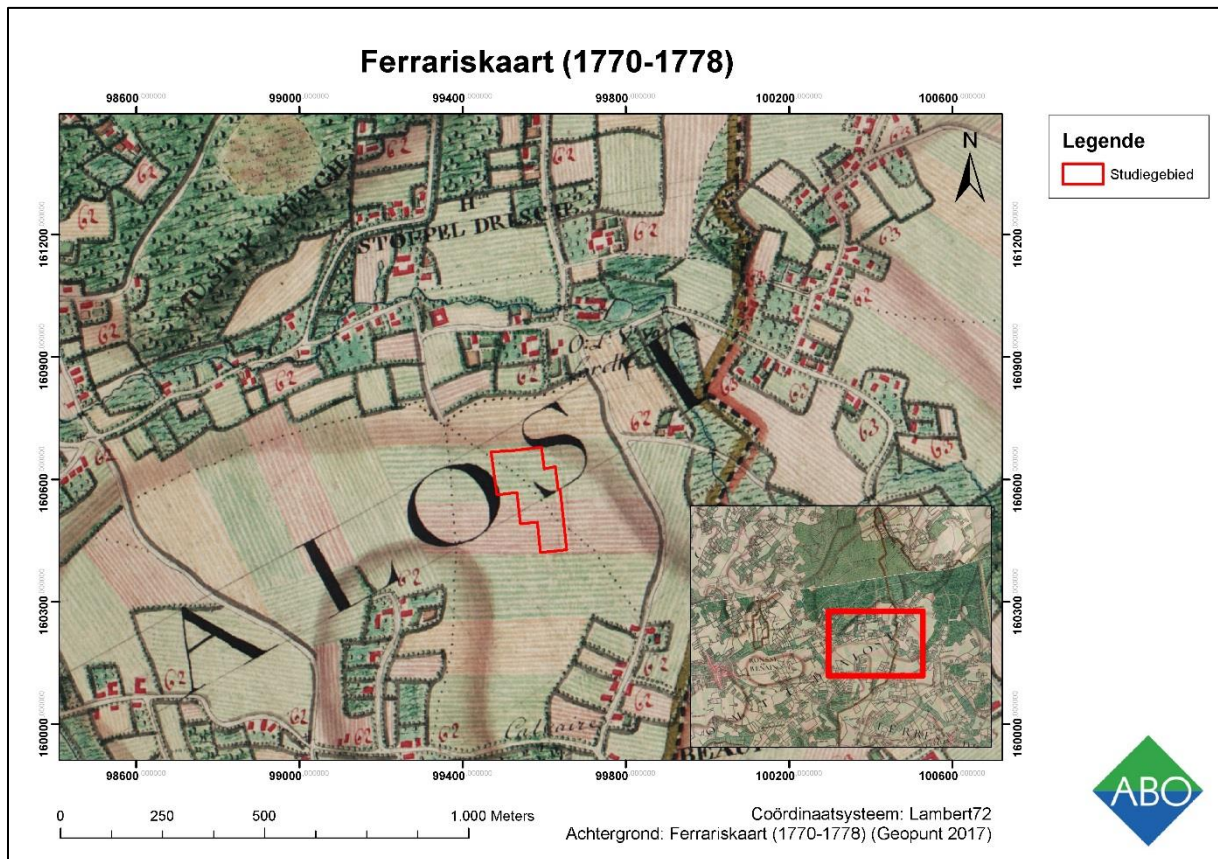
- *CAI 506092*

Er werd één romeins brandrestengraf aangetroffen langsheen de Ninoofsesteenweg, ten westen van het studiegebied.

4.2 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.2.1 FERRARISKAART (1770-1778)

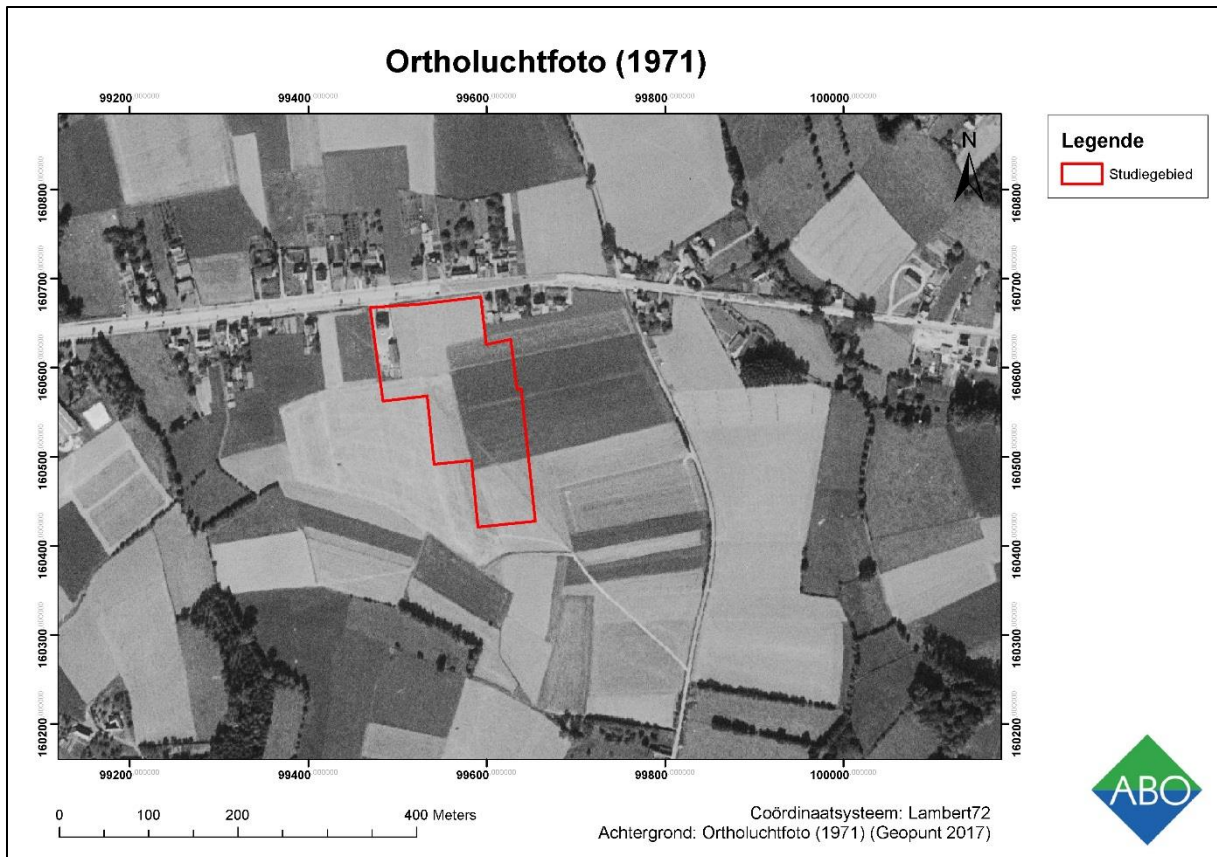
Ten tijde van de Ferrariskaart was het studiegebied in een akkerlandschap gelegen, ten zuiden van het Muziekbos. De bewoning situeert zich langsheen de wegen en de huizen zijn vaak voorzien van een tuin met hagen errond. Ten westen van het huidige industrieterrein Klein Frankrijk stroomt de Vloedbeek, die nog steeds aanwezig is in het huidige landschap. Verder naar het westen toe is de dorpskern van Ronse reeds gevormd.

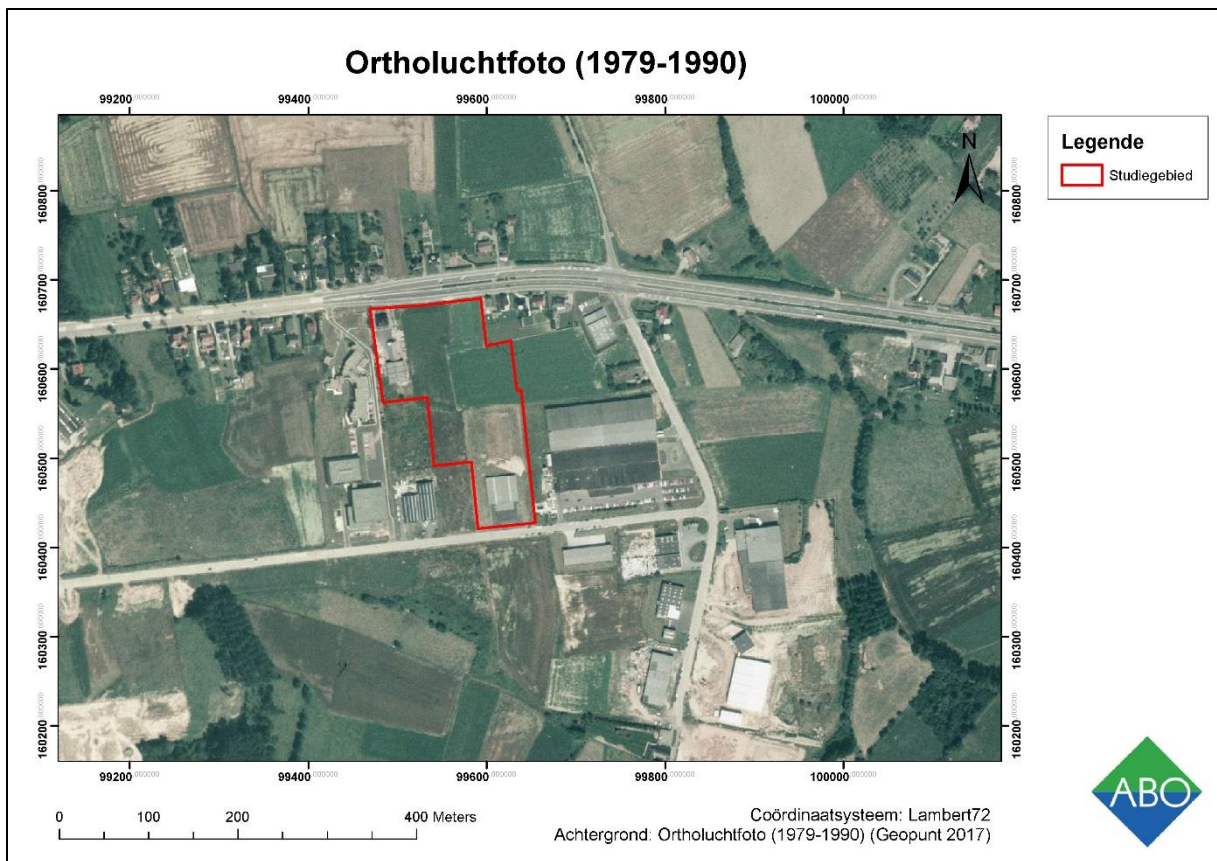
Figuur 11: Ferrariskaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)

5 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

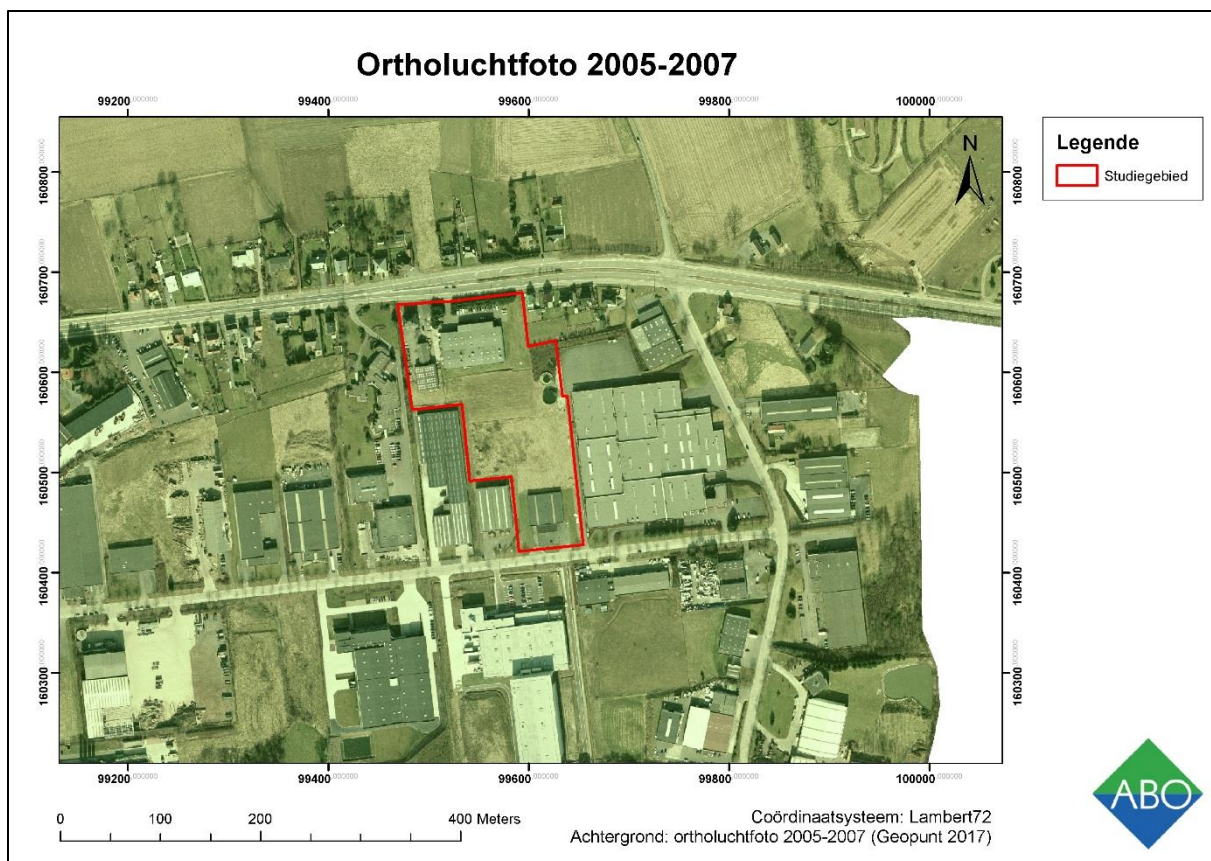
Op de ortholuchtfoto van 1971 bestond de omgeving rondom het studiegebied uit akkerland met weinig bewoning langsheen de Ninoofsesteenweg. In de daaropvolgende reeks luchtfoto's is de groei van het industrieterrein Klein-Frankrijk in- en rond het studiegebied duidelijk zichtbaar. Op de orthofoto van 1979-1990 is een gebouw in het zuiden van het studiegebied opgetrokken. In 2005-2007 werd ook in het noorden van het studiegebied een gebouw opgericht. Daarnaast kunnen ook de graafwerken ter hoogte van de geplande werken worden waargenomen. Dit stemt overeen met de huidige situatie, waarbij de geplande werken zullen plaatsvinden op het braakliggende terrein tussen deze gebouwen.

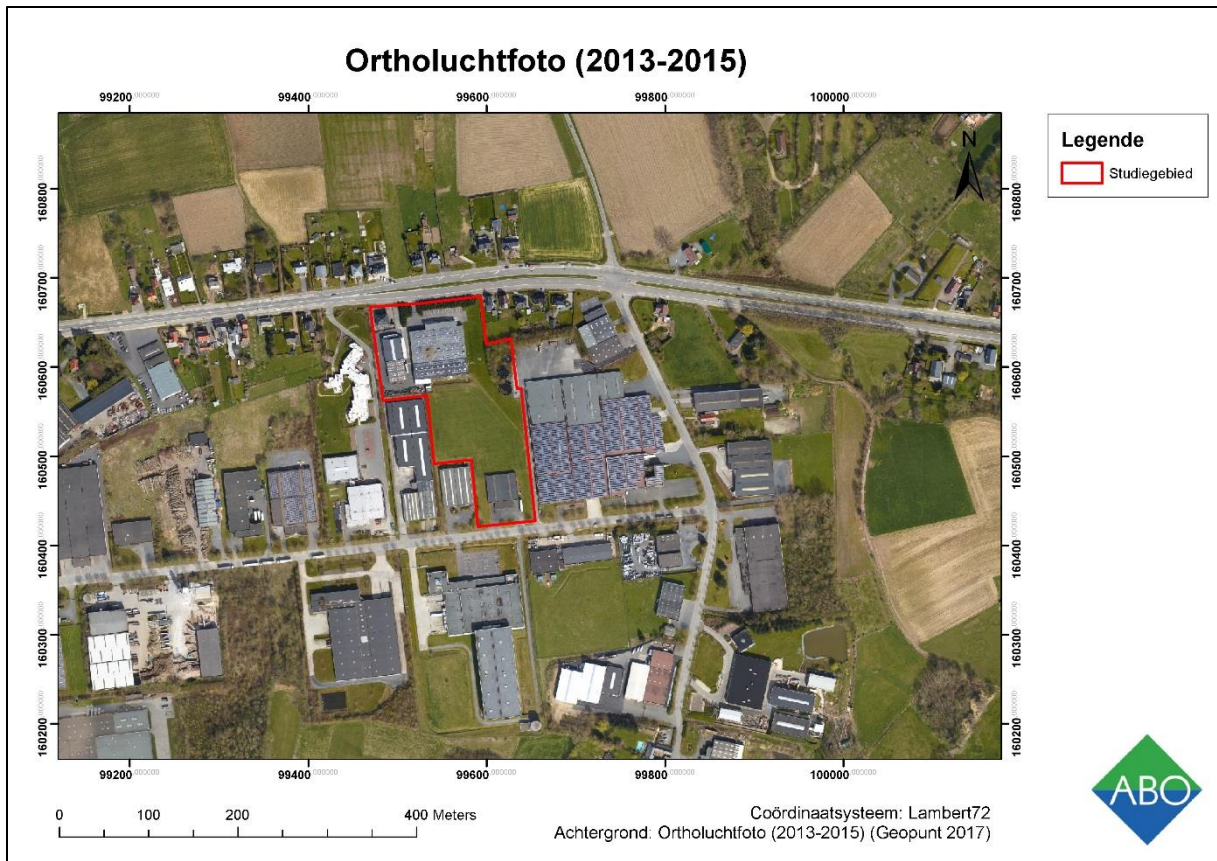
Figuur 12: Orthofoto (1971-panchromatisch) met aanduiding van het studiegebied (rood) (Geopunt 2017)

Figuur 13: Orthofotomozaïek (grootschalige winteropnamen, kleur 1979-1990) met aanduiding studiegebied (rood) (bron: Geopunt 2017)

Figuur 14: Orthofotomozaïek (grootschalige winteropnamen, kleur 2005-2007) met aanduiding studiegebied (rood) (bron: Geopunt 2017)

Figuur 15: Orthofotomozaïek (grootschalige winteropnamen, kleur 2013-2015) met aanduiding studiegebied (rood) (bron: Geopunt 2017)

6 BESLUIT EN SAMENVATTING

Deze archeologienota werd opgesteld door ABO NV naar aanleiding van de uitbreiding van de werkplaatsen en kantoren van het industrieterrein Klein-Frankrijk ter hoogte van de percelen C1139p en C1139m. Het doel van dit onderzoek was driedelig. Ten eerste werd op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede werd nagegaan hoe goed deze archeologische resten zijn bewaard en in hoeverre ze zijn bedreigd door de geplande bouwwerken. Ten derde werd nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

- 1) Uit het historische, archeologische, en landschappelijk onderzoek (hfds. 3 en 4) blijkt dat het studiegebied in een vochtige zandleembodem op een laaggelegen helling is gelegen nabij meerdere beken. Dit is een relatief gunstige locatie voor het aantreffen van archeologische resten, zoals ook werd aangetoond door de CAI meldingen in de nabij omgeving. Echter, vanwege de afgraving en ophoging van het terrein (ca. 2.5m), kunnen geen archeologische resten meer *in situ* aanwezig zijn, aangezien er in kunstmatig aangelegde gronden zal worden ingegrepen.
- 2) De bewaringstoestand van de archeologische resten is slecht. Het bodemarchief is volledig verstoord en kunstmatig aangelegd tot op -2.5m-mv, waardoor de archeologische lagen vernietigd of niet aanwezig zijn. Bijgevolg kunnen er geen archeologische sporen en/of structuren worden aangetroffen. Doordat geplande werken plaatsvinden in opgehoogd terrein, worden mogelijke archeologische sporen niet bedreigd.
- 3) Het potentieel tot kennisvermeerdering is erg laag. Hoewel het archeologisch potentieel van de directe omgeving matig tot hoog is, kunnen er geen structuren of sporen worden aangetroffen binnen kunstmatig aangelegde gronden. De archeologische lagen zijn volledig vernietigd waardoor er enkel losse archeologische vondsten zouden kunnen worden aangetroffen. Het gebrek aan contextuele informatie duidt dan ook op een minimale potentiële kennisvermeerdering.

Op basis van bovenstaande argumenten wordt geen verder onderzoek geadviseerd.

7 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Didier Reyne	Director		4 augustus 2017
Patrick Hambach	Director		4 augustus 2017
Toon Moeskops	Business Unit Manager		4 augustus 2017
Jan Coenaerts	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		4 augustus 2017
Anouk Van der Kelen	Senior Archeoloog/ Projectmanager		4 augustus 2017

8 BIBLIOGRAFIE

CadGIS 2016: Kadasterkaarten [online], http://ccff-test1.minfin.be/cadgisweb/?local=nl_BE (geraadpleegd op 12 april 2017).

Centrale Archeologische Inventaris: CAI 2017

Denewet L., Molenecho's, molenbestand 2017: [Online], <http://www.molenechos.org/index>. (geraadpleegd op 2 augustus 2017).

DOV Vlaanderen Bodemverkenner 2016: Topografische kaarten [online], <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage> (geraadpleegd op 2 augustus 2017)

Geopunt Vlaanderen 2017: Basiskaarten (Luchtfoto 2015, Stratenplan) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 2 augustus 2017).

Geopunt Vlaanderen 2017: Historische kaarten (Ferraris, Atlas van Buurtwegen, Vandermaelen, Popp) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 2 augustus 2017).

Geopunt Vlaanderen 2017: Bodem kaarten (Bodemtypes, Bodemgebruik, Bodemerosie, WRB Soil Units, Tertiaire formaties, Quartaire formaties) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 2 augustus 2017).

Inventaris bouwkundige Erfgoed: IBE 2017

Nationaal Geografisch Instituut (NGI): Topografische kaart (1:10.000), [Online], www.ngi.be (geraadpleegd op 2 augustus 2017).

Sondex, 2017. Hannecard NV te Ronse Sondeerrapport 31886, 27 juni 2017.

Van Ranst E & Sys C., 2000, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaarten van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Laboratorium voor bodemkunde, Universiteit Gent, Gent.